

تاثیر متقابل مصرف انرژی، تراز تجاری بر تولید ناخالص داخلی ایران

کامران محمودپور^۱، یحیی عیدوزهی^۲*

۱. دکتری اقتصاد مالی، تحلیل گر ارشد ریسک بنیاد مستضعفان انقلاب اسلامی، تهران، ایران kamran_mahmodpour@pgs.usb.ac.ir

۲. دانشجوی کارشناسی ارشد اقتصاد دانشگاه آزاد اسلامی واحد بندرعباس. eidoozahiyahya@gmail.com

چکیده

انرژی به عنوان یکی از عناصر اصلی توابع تولید در اقتصاد از عناصر اصلی رشد اقتصادی و بالا رفتن سطح تولید در یک کشور و گسترش تجارت خارجی، هم از جنبه تولید کالاهای تجاری و هم از جنبه نقل و انتقال این کالاها و تسهیل روند تجارت، نقش بسزایی را ایفا می‌کند. هدف پژوهش بررسی رابطه بین مصرف انرژی، صادرات، واردات و تولید ناخالص داخلی در کشور ایران با استفاده از تکنیک های همجمعی یوهانسون و علیت گرنجری طی دوره ۱۳۹۳-۱۳۵۷ می باشد. نتایج بدست آمده از روش همجمعی یوهانسون نشان می‌دهد که در بلندمدت متغیرهای صادرات، واردات و تولید ناخالص داخلی تأثیر مثبت و معنی‌داری بر مصرف انرژی دارند. همچنین نتایج آزمون علیت گرنجر نشان می‌دهد که یک رابطه علی از سوی مصرف انرژی به سمت تولید ناخالص داخلی حقیقی، صادرات و واردات وجود دارد.

واژگان کلیدی: مصرف انرژی، صادرات، واردات، تولید ناخالص داخلی

۱. مقدمه

امروزه علاوه بر نهاده های کار و سرمایه، انرژی به عنوان یکی از نهاده های مهم تولید در مباحث اقتصاد کلان مطرح است و تولید تابعی از نهاده های کار، سرمایه و انرژی تلقی می شود. علاوه بر این، فرض بر این است که بین میزان استفاده از این نهاده ها و سطح تولید ارتباط مستقیم وجود دارد. از سوی دیگر، مصرف انرژی تابعی معکوس از قیمت آن است و تغییر قیمت انرژی، اثری مهم در مصرف انرژی و در نتیجه، محصول ناخالص ملی دارد (ملکی، ۱۳۷۸). با توجه به اینکه انرژی به عنوان یکی از عناصر اصلی توابع تولید مطرح است، لذا در تمامی مراحل تولید یک کالا حضور دارد، بنابراین تولید کالای تجاری نیازمند انرژی است. هم چنین افزایش صادرات در یک اقتصاد موجب گسترش فعالیت های تولیدی در یک جامعه می شود. گسترش صادرات در یک اقتصاد موجب افزایش تقاضا برای عوامل تولید (سرمایه، نیروی کار، انرژی) می شود و این امر موجب افزایش تقاضای انرژی می گردد. از دیگر سو واردات کالا نیازمند حمل و نقل کالاهای وارداتی است که این امر موجب افزایش مصرف انرژی می گردد. از طرف دیگر حمل و نقل کالای تولید شده برای صادرات نیز نیازمند وجود انرژی است. واردات کالا نیز به دو طریق بر مصرف انرژی تاثیر گذار باشد. نخست اینکه واردات کالا نیازمند حمل کالای وارداتی به داخل یک کشور و در داخل آن کشور است، لذا حمل کالای وارد شده نیازمند مصرف انرژی می باشد و ثانياً ترکیب کالای وارداتی عاملی اثرگذار بر مصرف انرژی می باشد به طوری که هر چقدر کالای وارداتی انرژی بری بالا داشته باشد، مانند واردات ماشین آلات مصرف انرژی بالاتر خواهد رفت. به طور مشخص تجارت شامل صادرات و واردات کالاها است و به لحاظ نظری دلایل متعددی برای اینکه چرا صادرات می تواند بر مصرف انرژی تاثیرگذار باشد؛ وجود دارند. برای اینکه رشدی در صادرات اتفاق بیفتد، باید ماشین